

Pouk, ki navduši

Stanka Emeršič
Osnovna šola Janka
Padežnika Maribor

Z zajčkom Feliksom v svet medkulturnosti in večjezičnosti

Povzetek: Pri poučevanju tujega jezika v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju se pogosto zapostavlja spodbujanje medkulturnosti in razvijanje večjezičnosti. V članku je opisana učna ura, kjer so učenci 2. razreda, ki obiskujejo pouk nemščine, »v spremstvu« plišastega zajčka ob koncu šolskega leta potovali iz Nemčije v Veliko Britanijo, se ob igrah naučili deset osnovnih besed in števila do deset v nemščini in angleščini. Učenci so na zanimiv in igriv način spoznali nekaj osnovnih pojmov iz sklopov, zapisanih v učnem načrtu, npr. Osnovni geografski pojmi, Prostor, Orientacija na zemljevidu, Naravna števila. Obravnavano besedišče so spoznali v dveh tujih jezikih, kar jim je zagotovo predstavljalo velik mentalni izziv. **Ključne besede:** večjezičnost, medkulturnost, 2. razred, prvi tuji jezik, igralne dejavnosti. **With Felix, the Rabbit, into a World of Interculturality and Multilingualism. Abstract:** When teaching a foreign language in the first educational triad, the promotion of interculturality and the development of multilingualism are often neglected. What follows is a description of a lesson in which second graders taking German lessons travelled from Germany to Great Britain at the end of the school year, »accompanied by« a plush rabbit; they learnt ten basic words and the numbers up to ten in German and English while playing. In an interesting and playful way the pupils learnt about some of the basic concepts from sets written in the curriculum, e.g. Basic Geographic Concepts, Space, Orientation on a Map, Natural Numbers. They came to know the discussed vocabulary in two foreign languages, which surely presented a great mental challenge. **Key words:** multilingualism, interculturality, 2nd grade, first foreign language, play activities.

Uvod

Dandanes je večkulturnost del našega vsakdana, prav tako večjezičnost. Slednje spodbujajo mediji, ki jih dnevno uporabljamo. Tudi možnosti potovanj nas popeljejo v svet večkulturnosti in večjezičnosti. Zato je uvodni stavek v učnem načrtu »Otroci srečujejo jezike na različne načine« (*Učni načrt* 2013, str. 4) popolnoma na mestu. In ker vemo, da so otroci te starostne stopnje zelo vedoželjni, radovedni, da se učijo celostno, jim mora učitelj ta način učenja omogočiti, za kar pa tudi sam potrebuje mnoge spretnosti. Pri tem mu lahko pomaga tudi poznavanje t. i. nürnberških priporočil za zgodnje učenje tujega jezika (Widlok idr. 2010), ki upoštevajo sposobnosti in potrebe otrok v starostni skupini od 4 do 10 leta starosti. Iz zgoraj navedenih razlogov mora tudi učitelj spremeniti način poučevanja, saj so se spre-

menile kompetence učencev. »Učenci pri pouku tujega jezika pridobivajo in razvijajo jezikovno in nejezikovno znanje, jezikovne, spoznavne, medkulturne in metakognitivne zmožnosti ter ključne kompetence za vseživljenjsko učenje.« (*Učni načrt* 2013, str. 7). Vsi navedeni pojmi so učitelju znani, pa kljub temu se medkulturna zmožnost zelo zapostavlja.

Poučevanje mlajših učencev mi je že v preteklosti predstavljalo velik izziv. Ker sem opravila tudi dodatno strokovno izpopolnjevanje, smo kot šola izpolnjevali pogoje za projekt Uvajanje 1. tujega jezika v 2. razred osnovne šole. In v lanskem šolskem letu se je začelo!

Pri sedemletnikih je zelo pomembno, da razvijamo poslušanje in slušno razumevanje. Zato mora biti učitelj zelo pozoren na izbiro besedil v tujem jeziku. Sledi opis dveh šolskih ur, ki sem jih izvedla ob koncu šolskega leta z učenci 2. razreda, kjer so

učenci ob pomoči plišastega zajčka Feliksa »potovali« iz Nemčije v Veliko Britanijo, natančneje v London. V času potovanja so se naučili novih besed v nemščini in njihovih sopomenk v angleščini. Na podlagi predhodnih izkušenj sem izbrala knjigo **Briefe von Felix**.¹ Besedilo je bilo delno prilagojeno, ima konkretno vsebino z bogato nebesedno podporo. Vsebina je za otroke privlačna, navezuje se na njihov čustveni in kognitivni svet. Omogoča jim, da vzpostavijo čustveni odnos in se uživajo v domišljjski svet.

Zgodbo sem uvedla s sledečimi besedami plišastega zajčka: »Pozdravljeni! Sem Feliks, plišasti zajček deklice Sofije, ki brez mene ne gre nikamor. Ves njen prosti čas sva skupaj! In pozna se že mnogo let, vse od njenega rojstva. Skupaj sva veliko doživela. Najino zadnje potovanje je bilo v London, kjer je Sofija dopustovala s svojo družino (s starši, sestro in z dvema bratoma). Ko smo se odpravljali domov (v Nemčijo, v kraj Münster) in smo na londonskem letališču čakali na let, sem se malo sprehodil med čakajočimi potniki in se naenkrat izgubil. Tako se je pričela moja pustolovščina v britanski prestolnici.«

Tako sem učencem predstavila knjigo *Feliksova pisma* v nemščini ter plišastega zajčka, potem ko so s pomočjo »skrivnostne pisave« uganili naslov knjige *Briefe von Felix*. Sledila je individualna predstavitev zajčka od učenca do učenca. Dotik plišaste igrače predstavlja sedemletnikom prav poseben izziv in je hkrati zanje del realnega življenja. Navezovanje stikov, pa tudi pritrjevanje in zanikanje sodijo k osnovnim ciljem zgodnjega poučevanja.

Fotografija 1: Učenci rešujejo delovni list s skrivnostno pisavo.

Feliksa, Sofijo, njene družine, letališče, pot ipd. sem učencem v nemščini predstavila ob elektronskih prosojnicah. V krogu je sledilo branje zgodbe iz knjige v avtentičnem jeziku ter ogled mest na zemljevidu Evrope.

Fotografija 2: Ob elektronskih prosojnicah spoznajo Feliksa, Sofijo in njeno družino.

Po branju zgodbe so si učenci ogledali risani film preko spletnega portala YouTube (Briefe von Felix: Die gestohlenen Kronjuwelen (London)).

Videti Feliksa v gibanju je med ogledom risanega filma v nemščini na spletnem portalu učence zelo navdušilo. Z velikim zanimanjem so spremljali vsak njegov gib in bili pozorni na besedilo, ki so ga v grobem razumeli. Izluščiti so znali vsebino slisanega besedila, ki pa so ga izrazili v slovenščini (ogled videoposnetka daje otroku občutek, da se nahaja v izvirnem okolju).

Ob koncu ogleda smo sedli v krog okrog mize, kamor sem položila načrt mesta London. S prsti smo se sprehodili od londonske znamenitosti do znamenitosti in tako podoživeli Feliksove dogodivščine, hkrati poimenovali konkretni svet (npr. most, reka, stolp ipd.) tako v nemščini kot v angleščini.

Fotografija 3: Igra spomin v angleščini in nemščini.

Fotografija 4: Zapis v zvezek.

Načrt mesta so zamenjale besedno-slikovne aplikacije v obeh jezikih. Pred pričetkom igre spomin smo si ogledali vsako kartico posebej, kaj je na fotografiji in zapis besede pod njo.

Sledila je izvedba igre spomin. Za lažje sodelovanje pri igri sem na hrbtno stran kartic nalepila nemško zastavo pri nemških besedah in angleško zastavo pri angleških besedah. Naloga učenca, ki je bil na vrsti, je bila iskanje nemške ustreznice angleški besedi na kartici, ki jo je obrnil. Ker je bila omenjena igra tekom šolskega leta pogosto del naših ur nemščine, jim nisem posebej razlagala pravil igre. Pri urah se ravnam po načelu, ki je zapisano v učnem načrtu, da naj »pridobivanje tujega jezika poteka z **igralnimi dejavnostmi**.

Tako ohranjamo notranjo motivacijo pri učencih, kar vpliva na njihovo večje sodelovanje pri pouku, interes in veselje do učenja tujega jezika.« (Učni načrt 2013, str. 15).

Besedam *Danke*, *Fluss*, *Brücke*, *Turm* ipd. so sledile številke do 10. Sprva smo jih ustno ponovili v nemščini – te so že dobro poznali, nato pa še v angleščini. To večini ni predstavljalo večjih težav, saj veliko učencev ob rednem pouku tujega jezika v 2. razredu obiskuje še tuji jezik (angleščino in/ali nemščino) kot interesno dejavnost že od prvega razreda. Številke v obeh jezikih smo utrjevali s pomočjo igre z žogico (učenci podajajo žogico in izgovorijo poljubno število od 1 do 10 v tujem jeziku), igre z rokami (učenci z rokami tvorijo »verigo«, pri čemer z desno dlanjo udariš sošolca v desno dlan in hkrati izgovoriš besedo) ter ob igri spomina.

Drugo uro smo si v zvezek zapisali naslov *Hase Felix*, nalepili sliko plišastega zajčka ter pod njo napisali poved: »Das ist Felix«. Za »nagrado« so učenci prejeli nalepko in žig s podobo Feliksa.

Sledila je igra s kocko in igralno ploskvijo, ki je bila trojezična (slovenske, nemške in angleške besede) in podkrepljena s slikovnimi aplikacijami. Pred pričetkom igre smo ob slikovnih aplikacijah ponovili besedišče prejšnje ure in nato sem demonstrirala potek igre ter sproti opozarjala na njena pravila. Učenci so se igrali v dvojicah ali v manjših skupinah.²

Sledila je gibalna igra, saj učenci te starostne skupine težje prenesejo daljše sedenje na mestu. Na tablo sem pritrdila slovensko, nemško in angleško zastavo, učence razdelila v manjše skupine in določila njihov vrstni red. Izgovorila sem besedo, ki smo jo obravnavali v zadnjih dveh urah, in učenci so se postavili k ustrezni zastavi. Primer: pri besedi *Brücke* so se razvrstili k nemški zastavi, pri besedi *river* k angleški, pri besedi *hvala* k slovenski zastavi.

Fotografija 5: Igra s kocko v treh jezikih.

Ob koncu ure, ki je bila tudi zadnja ura v šolskem letu, sva »skupaj« s Feliksom razdelila voščilnice z napisom *Wir wünschen die schöne Ferien! Felix und Stanka*.

Zaključek

Tudi če učenci še ne prebirajo samostojno literaturo v tujem jeziku, jih zgodbe in njihovi glavni junaki – ne glede na jezik, ki ga ob prebiranju slišijo – zelo pritegnejo. Jezik jih na poti v domišljijski

svet prav nič ne ovira, saj hitro razvijejo kompetence globalnega razumevanja. Hkrati pa vseeno ujamemo kakšno besedo, ki jo nato s posebnim ponosom uporabijo v vsakdanjem pogovoru, kar je seveda »cool«. Med prebiranjem otroške literature v tujem jeziku si učenci ne širijo zgolj besedišča in spoznavajo zgradbo povedi na metakognitivni ravni, temveč se seznanjajo z medkulturnostjo: kako se pozdravljajo v Londonu in kako v Berlinu, kje pogosteje pijejo čaj in kje kavo, kje nosijo učenci šolske uniforme in kje ne ipd. Takšne in podobne informacije so tiste, ki jim učenci z veseljem prisluhnejo, ob katerih širijo svoja spoznanja, zato jih je treba čim pogosteje vključevati v redni pouk, ne glede na predmet poučevanja. ■

Viri in literatura

1. Briefe von Felix: Die gestohlenen Kronjuwelen (London) [risanka]. https://www.youtube.com/watch?v=Jn6D_l6DISs (dostop 30. 8. 2015).

2. Langen, A., Droop, C. (1994). *Briefe von Felix, Ein kleiner Hase auf Weltreise*. Münster: Coppenrath Verlag Münster.
3. Pevec Semec, K. (ur.) (2013). *Učni načrt. Program osnovna šola. Tuji jezik v 2. in 3. razredu*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.
4. Schnupperangebot: Deutsch als Fremdsprache im Kindergarten. <http://www.goethe.de/thr/prj/sat/deindex.htm> (dostop 30. 8. 2015).
5. Widlok, B., Petravič, A., Org, H., Romcea, R. (2010). *Nürnberger Empfehlungen zum frühen Fremdsprachenlernen*. München: Goethe-Institut e.V. <https://aylince.files.wordpress.com/2013/01/nc3bcrnberger-empfehlungen.pdf> (dostop 30. 8. 2015).
6. Slikovna aplikacija Feliksa. Pridobljeno: <http://www.amazon.co.uk/WMF-Kids-Cutlery-Rabbits-pieces/dp/B00008XVRJ> (dostop 30. 8. 2015).

Opombe

- ¹ Nekaj knjig iz serije Feliksova pisma je prevedenih tudi v slovenščino.
- ² S spreminjanjem oblik dela se hkrati izvaja diferenciacija v prvem triletju.

Sandra

